

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

કમિશનર ઓફ કસ્ટમ્સ (ઈમ્પોર્ટ)

વિરુદ્ધ

સ્ટોનમેન માર્બલ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ અને અન્ય

(સિવિલ અપીલ નં.૪૩૭૧-૪૩૮૩/૨૦૦૪ વગેરે)

જાન્યુઆરી ૨૧, ૨૦૧૧

[ડી.કે. જૈન અને એ.કે. પટનાયક, ન્યાયમૂર્તિઓ]

કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટ, ૧૯૭૫:

કલમ ૧૩૦-એ - મહેસૂલ (રેવન્યુ) દ્વારા અરજી - ઠરાવ્યું: સંદર્ભ માટે અરજી કરનાર પક્ષકારે કાયદાના તે પ્રશ્નને સ્પષ્ટપણે જણાવવો જરૂરી છે જેને તે સંદર્ભિત કરવા ઈચ્છે છે - પ્રસ્તુત કેસમાં, મહેસૂલે ટ્રિબ્યુનલના તે નિષ્કર્ષને પડકાર્યો ન હતો કે પ્રસ્તુત કેસની હકીકતો ટાંકેલા ચુકાદા સમાન હતી - જ્યાં

સુધી હકીકતોની ચોકસાઈ, જેના આધારે ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા અનુમાન દોરવામાં આવ્યું હોય, તેને વિવાદિત મુદ્દો બનાવવામાં ન આવે, ત્યાં સુધી તેના આદેશમાંથી કાયદાનો કોઈ પ્રશ્ન ઉપસ્થિત થતો નથી – મહેસૂલે કલમ ૧૩૦-એ હેઠળ પોતાનો બોજ એ અર્થમાં અદા કર્યો નથી કે તેણે ટ્રિબ્યુનલના નિષ્કર્ષને વિકૃત (perverse) હોવા તરીકે ખાસ પડકાર્યો ન હતો – તેથી, હાઈકોર્ટ કલમ ૧૩૦એ હેઠળ સંદર્ભ આપવા માટે ટ્રિબ્યુનલને નિર્દેશ આપવાનો ઇનકાર કરવા માટે ન્યાયી હતી.

કલમ ૧૧૧(ડી), ૧૧૨ અને ૧૨૫ – આયાતી માલની જમી – વિમોચન દંડ (રેડેમ્પશન ફાઇન) અને પેનલ્ટી – ઠરાવ્યું: કાયદાની જોગવાઈઓ હેઠળ વિમોચન દંડ અને પેનલ્ટી લાદવા માટે કોઈ પ્રમાણભૂત ફોર્મ્યુલા નક્કી કરી શકાય નહીં અને દરેક કેસની તપાસ તેની પોતાની હકીકતો પર કરવાની હોય છે, પરંતુ જ્યારે કોઈ અંતિમ હકીકત-શોધક સંસ્થા એવો નિષ્કર્ષ આપે છે કે તેની સમક્ષના દરેક કેસમાં પ્રવર્તતી હકીકતો સમાન છે, અને આવા નિષ્કર્ષ પર કોઈ પ્રશ્ન ઉઠાવવામાં ન આવે, ત્યારે આવા તમામ કેસોમાં સમાનરૂપે વિમોચન દંડ અથવા પેનલ્ટી વસૂલવાને કોઈ સંપૂર્ણ ફોર્મ્યુલા નક્કી કરવા તરીકે અર્થઘટન કરી શકાય નહીં.

સામાવાળાઓ, રફ માર્બલ બ્લોકસની આયાતના વ્યવસાયમાં રોકાયેલા હતા, જે કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટ, ૧૯૭૫ ની પેટા-કલમ ૨૫૧૫.૧૨ હેઠળ વર્ગીકૃત કરવા પાત્ર છે. તેમના દ્વારા આયાત કરાયેલ માલ કાયદાની કલમ ૧૧૧(ડી)

હેઠળ જમ કરવામાં આવ્યો હતો. તેઓને કલમ ૧૨૫ હેઠળ નફાના ગાળાને આધાર તરીકે અપનાવીને નક્કી કરાયેલ વિમોચન દંડની ચુકવણી પર માલ છોડાવવાનો વિકલ્પ આપવામાં આવ્યો હતો, જેમાં કાયદાની કલમ ૧૧૨(એ) હેઠળ પેનલ્ટી લાદવામાં આવી હતી. આયાતકારોની અપીલો કસ્ટમ્સ, એક્સાઇઝ અને ગોલ્ડ (કંટ્રોલ) એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા અંશતઃ મંજૂર કરવામાં આવી હતી, જેમાં એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે દરેક કેસની હકીકતો મેસર્સ સ્ટોનમેન માર્બલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ વિરુદ્ધ કમિશનર ઓફ કસ્ટમ્સ; તારીખ ૩૦.૧.૨૦૦૨ ના રોજ નક્કી કરાયેલ કેસ સમાન હતી, અને તેથી, વિમોચન દંડ અને પેનલ્ટી ઘટાડીને અનુક્રમે સીઆઈએફ મૂલ્યના ૨૦% અને ૫% કરવામાં આવી હતી. મહેસૂલે ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા હાઈકોર્ટને સંદર્ભિત કરવાના પ્રશ્નો દર્શાવતી કાયદાની કલમ ૧૩૦ એ હેઠળ હાઈકોર્ટ સમક્ષ અરજી દાખલ કરી હતી. હાઈકોર્ટે આ અરજીઓને એવા આધારે ફગાવી દીધી હતી કે ટ્રિબ્યુનલના આદેશોમાંથી કાયદાનો કોઈ પ્રશ્ન ઉપસ્થિત થતો નથી. નારાજ થઈને મહેસૂલે અપીલો દાખલ કરી.

અપીલો ફગાવી દેતાં અદાલતે ઠરાવ્યું:

૧.૧ કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટ, ૧૯૭૫ ની કલમ ૧૩૦ એ ની જોગવાઈઓના કેવળ વાંચન પરથી, તે સ્પષ્ટ થાય છે કે સંદર્ભ માટે અરજી કરનાર પક્ષકારે કાયદાના તે પ્રશ્નને સ્પષ્ટપણે જણાવવો જરૂરી છે જેને તે હાઈકોર્ટમાં સંદર્ભિત કરવા ઇચ્છે છે અને ત્યારબાદ હાઈકોર્ટે એ વિચારવાનું હોય છે કે તેની સમક્ષની

સંદર્ભ અરજીમાં જણાવેલ કાયદાના આવા કોઈ પ્રશ્નને સંદર્ભિત કરવાનો નિર્દેશ આપવો જોઈએ કે નહીં. પ્રસ્તુત કેસોમાં, હાઈકોર્ટ સમક્ષ સંદર્ભ માટે મહેસૂલ દ્વારા પ્રસ્તાવિત પ્રશ્નોના ફોર્મેટ પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે મહેસૂલે ટ્રિબ્યુનલના એવા નિષ્કર્ષ પર પ્રહાર કર્યો ન હતો કે પ્રસ્તુત કેસોમાં હકીકતો મેસર્સ સ્ટોનમેન માર્બલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝની હકીકતો સમાન હતી. આ એક સ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે જ્યાં સુધી હકીકતોની ચોકસાઈ, જેના આધારે ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા અનુમાન દોરવામાં આવ્યું હોય, તેને વિવાદિત મુદ્દો બનાવવામાં ન આવે, ત્યાં સુધી તેના આદેશમાંથી કાયદાનો કોઈ પ્રશ્ન ઉપસ્થિત થતો નથી. તેથી, હાઈકોર્ટે યોગ્ય રીતે જ ઠરાવ્યું છે કે મહેસૂલ દ્વારા સંદર્ભ માટે ઉઠાવવામાં આવેલા પ્રશ્નોને કાયદાના પ્રશ્નો કહી શકાય નહીં. મહેસૂલે ટ્રિબ્યુનલના એવા નિષ્કર્ષને ખાસ પડકાર્યો ન હતો કે પ્રસ્તુત કેસોની હકીકતો મેસર્સ સ્ટોનમેન માર્બલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ સમાન હતી, જે અનિવાર્યપણે હકીકતનો નિષ્કર્ષ હતો. [પેરા ૧૧ અને ૧૫] [૫૫૩-બી-ડી; ૫૫૫-બી-સી]

બીર સૈન વિરુદ્ધ કમિશનર ઓફ કસ્ટમ્સ (આઈસીડી) ૨૦૦૭ (૧૫) એસસીસી ૩૬૨; ધીરજલાલ ગિરધરલાલ વિરુદ્ધ કમિશનર ઓફ ઇનકમ ટેક્સ, બોમ્બે એઆઈઆર ૧૯૫૫ એસસી ૨૭૧; કે. રવિન્દ્રનાથન નાયર વિરુદ્ધ કમિશનર ઓફ ઇનકમ ટેક્સ, ઇર્નાકુલમ ૨૦૦૦ (૫) સપ્લી. એસસીઆર ૨૪૪ = ૨૦૦૧ (૧) એસસીસી ૧૩૫; સુદર્શન સિલ્ક્સ એન્ડ સાડીઝ વિરુદ્ધ કમિશનર ઓફ ઇનકમ ટેક્સ, કર્ણાટક ૨૦૦૮ (૬) એસસીઆર ૪૫૬ = ૨૦૦૮

(૧૨) એસસીસી ૪૫૮ – પર ભરોસો મૂકવામાં આવ્યો.

૧.૨ જો કે, કાયદાની જોગવાઈઓ હેઠળ વિમોચન દંડ અને પેનલ્ટી લાદવા માટે કોઈ પ્રમાણભૂત ફોર્મ્યુલા નક્કી કરી શકાય નહીં અને દરેક કેસની તેની પોતાની હકીકતો પર તપાસ કરવાની હોય છે, પરંતુ જ્યારે કોઈ અંતિમ હકીકત-શોધક સંસ્થા એવો નિષ્કર્ષ આપે છે કે તેની સમક્ષના દરેક કેસમાં પ્રવર્તતી હકીકતો સમાન છે, અને આવા નિષ્કર્ષ પર કોઈ પ્રશ્ન ઉઠાવવામાં ન આવે, ત્યારે આવા તમામ કેસોમાં સમાનરૂપે વિમોચન દંડ અથવા પેનલ્ટી વસૂલવાને કોઈ સંપૂર્ણ ફોર્મ્યુલા નક્કી કરવા તરીકે અર્થઘટન કરી શકાય નહીં, જે પ્રસ્તુત કેસ છે. મહેસૂલે કાયદાની કલમ ૧૩૦એ હેઠળ પોતાનો બોજ એ અર્થમાં અદા કર્યો નથી કે તેણે ટ્રિબ્યુનલના નિષ્કર્ષને વિફૂત હોવા તરીકે ખાસ પડકાર્યો ન હતો. બાબતના આ દ્રષ્ટિકોણથી, હાઈકોર્ટ કાયદાની કલમ ૧૩૦એ હેઠળ સંદર્ભ આપવા માટે ટ્રિબ્યુનલને નિર્દેશ આપવાનો ઇનકાર કરવા માટે ન્યાયી હતી. [પેરા ૧૫] [૫૫૫-સી-ઇ]

કેસ લો સંદર્ભ:

૨૦૦૭ (૧૫) એસસીસી ૩૬૨ આધાર મૂકવામાં આવ્યો પેરા ૧૧

એઆઈઆર ૧૯૫૫ એસસી ૨૭૧ આધાર મૂકવામાં આવ્યો પેરા ૧૨

૨૦૦૦ (૫) સપ્લી. એસસીઆર ૨૪૪ આધાર મૂકવામાં આવ્યો પેરા ૧૩

૨૦૦૮ (૬) એસસીઆર ૪૫૬ ભરોસો મૂકવામાં આવ્યો પેરા ૧૪

સિવિલ એપેલેટ જ્યુડિસિડક્શન:

દીવાની અપીલ નં. ૪૩૭૧-૪૩૮૩/૨૦૦૪

બોમ્બેની હાઈકોર્ટ ઓફ જ્યુડિકેચરના ૨૦૦૨ ની કસ્ટમ એપિલકેશન નં. ૨૮, ૨૯, ૩૧, ૩૪ અને ૨૦૦૩ ની ૨, ૩, ૪, ૫, ૬, ૭, ૮, ૯, ૧૦ માં તારીખ ૦૩.૦૭.૨૦૦૩ ના ચુકાદા અને આદેશ પરથી.

સાથે

૨૦૧૧ ની સી.એ. નં. ૮૪૦, ૮૪૧, ૮૪૨, ૮૪૩, ૮૪૪, ૮૪૫, ૨૦૦૪ ની ૪૩૮૪-૪૩૮૬, ૨૦૦૬ ની ૨૯૦૪, ૨૮૬૦, ૩૫૩૧, ૪૦૪૨, ૪૧૩૫, ૪૧૩૬ અને ૨૦૦૭ ની ૨૨૯, ૩૪૮.

અપીલકર્તા વતી આર.પી. ભટ્ટ, પી. પરમેશ્વરન, બી. સુનીતા રાવ, રશિમ મલ્હોત્રા, બી. કૃષ્ણા પ્રસાદ.

સામાવાળાઓ વતી ડો. કેલાશ ચંદ, વી.એમ. દોઈફોડે, રાજેશ કુમાર, આર.કે. શ્રીવાસ્તવ, પી.એન. શ્રીવાસ્તવ, કૃષ્ણકુમાર આર.એસ., સંજય આર. હેગડે, અનિલ મિશ્રા, શમીમ હૈદર, આદિત્ય જૈન, રૂપેષ કુમાર, અમરજીત સિંહ.

અદાલતનો ચુકાદો નીચે મુજબ આપવામાં આવ્યો હતો.

ન્યાયમૂર્તિ ડી.કે. જૈન:

૧. એસએલપી (સી) નં. ૨૦૦૬ ની ૧૧૧૭૭, એસએલપી (સી) નં. ૨૦૦૬ ની ૧૧૧૮૦, એસએલપી (સી) નં. ૨૦૦૬ ની ૧૧૧૮૧,

એસએલપી (સી) નં. ૨૦૦૬ ની ૧૧૧૮૨, એસએલપી (સી) નં. ૨૦૦૬ ની ૧૨૬૪૧ અને એસએલપી (સી) નં. ૨૦૦૬ ની ૧૪૯૯૧ માં વિલંબ બદલ માફી આપવામાં આવે છે અને પરવાનગી (લીવ) મંજૂર કરવામાં આવે છે.

૨. અપીલોની આ બેચમાં બોમ્બે હાઈકોર્ટ દ્વારા તારીખ ૩ જુલાઈ, ૨૦૦૩ ના રોજ કસ્ટમ્સ એપિલિકેશન નં. ૨૦૦૨ ની ૨૭-૨૯, ૩૧, ૩૪, ૩૬ અને ૨૦૦૩ ની ૨-૧૦ માં; ૨૪ માર્ચ, ૨૦૦૫ ના રોજ કસ્ટમ્સ એપિલિકેશન નં. ૨૦૦૩ ની ૧૭-૧૮ માં; ૩૦ માર્ચ, ૨૦૦૫ ના રોજ કસ્ટમ્સ એપિલિકેશન નં. ૨૦૦૩ ની ૨૬ અને ૨૯ માં; ૧૬ માર્ચ, ૨૦૦૫ ના રોજ કસ્ટમ્સ એપિલિકેશન નં. ૨૦૦૩ ની ૧૧-૧૪ માં; ૬ એપ્રિલ, ૨૦૦૫ ના રોજ કસ્ટમ્સ એપિલિકેશન નં. ૨૦૦૩ ની ૩૧-૩૩ અને ૩૫ માં અને ૨૩ માર્ચ, ૨૦૦૫ ના રોજ કસ્ટમ્સ એપિલિકેશન નં. ૨૦૦૩ ની ૧૫-૧૬ માં પસાર કરાયેલા આદેશોને પડકારવામાં આવ્યા છે. પડકારવામાં આવેલા આદેશો દ્વારા, હાઈકોર્ટે મહેસૂલ દ્વારા કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ (ટૂંકમાં "કાયદો") ની કલમ ૧૩૦એ હેઠળ દાખલ કરાયેલી અરજીઓને એવા આધારે ફગાવી દીધી છે કે કસ્ટમ્સ, એક્સાઈઝ અને ગોલ્ડ (કંટ્રોલ) એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ (ટૂંકમાં "ટ્રિબ્યુનલ") ના આદેશોમાંથી કાયદાનો કોઈ પ્રશ્ન ઉપસ્થિત થતો ન હતો.

૩. તમામ અપીલોમાં કાયદા અને હકીકતોના સમાન પ્રશ્નો સંકળાયેલા હોવાથી, આ અપીલોનો નિકાલ આ સંયુક્ત ચુકાદા દ્વારા કરવામાં આવી રહ્યો છે. જો કે, સંકળાયેલા વિવાદને સમજવા માટે, દ્રષ્ટાંતરૂપ તરીકે ૨૦૦૪ ની સી.એ. નં. ૪૩૭૧-૪૩૮૩ ની હકીકતોનો ટૂંકો સંદર્ભ પૂરતો રહેશે.

સામાવાળા-આયાતકારો વર્ષ ૧૯૯૯ માં ઇટાલી, ઇરાન, તુર્કી, ઇન્ડોનેશિયા, સ્પેન, ચીન, ગ્રીસ વગેરે જેવા વિવિધ દેશોમાંથી કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટ, ૧૯૭૫ ની પેટા-કલમ ૨૫૧૫.૧૨ હેઠળ વર્ગીકૃત કરવા પાત્ર રફ માર્બલ બ્લોક્સની આયાતના વ્યવસાયમાં રોકાયેલા હતા. આ માલ નિકાસ અને આયાત વસ્તુઓના આઈટીસી [એચએસ] વર્ગીકરણ ૧૯૯૭-૨૦૦૨ ના એકિઝમ કોડ નં. ૨૫૧૫૧૨૦૦ દ્વારા આવરી લેવામાં આવ્યો હતો, અને એકિઝમ નીતિ-૧૯૯૭-૨૦૦૨ હેઠળ આયાત કરવા માટે ચોક્કસ લાયસન્સની જરૂર હતી. સ્વીકાર્યપણે, જ્યારે આયાત કરવામાં આવી ત્યારે પ્રસ્તુત કેસોમાં તમામ સામાવાળાઓ પાસે એકિઝમ નીતિ હેઠળ જરૂરી લાયસન્સ ન હતું. વધારામાં, કેટલાક કેસોમાં, બિલ ઓફ એન્ટ્રીમાં આયાતી માલના જથ્થા અને કિંમતની ખોટી જાહેરાત કરવામાં આવી હતી.

૪. સામાવાળાઓ દ્વારા આયાત કરાયેલ માલ કાયદાની કલમ ૧૧૧(ડી) હેઠળ જપ્ત કરવામાં આવ્યો હતો. જો કે, આયાતકારોને કાયદાની કલમ ૧૨૫ હેઠળ નફાના ગાળાને આધાર તરીકે અપનાવીને નક્કી કરાયેલ વિમોચન દંડની ચુકવણી પર જપ્ત કરાયેલ માલ છોડાવવાનો વિકલ્પ આપવામાં આવ્યો હતો; અને કાયદાની કલમ ૧૧૨(એ) હેઠળ પેનલ્ટી લાદવામાં આવી હતી.
૫. નારાજ થઈને આયાતકારો અપીલમાં ટ્રિબ્યુનલ પાસે પહોંચ્યા. ટ્રિબ્યુનલે, દરેક કેસમાં, અપીલને અંશતઃ મંજૂર કરી, એવું અવલોકન કર્યું કે દરેક કેસની હકીકતો મેસર્સ સ્ટોનમેન માર્બલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ વિરુદ્ધ કમિશનર ઓફ કસ્ટમ્સ (આદેશ નં. સીઆઈ/૪૨૪-૨૫/ડબલ્યુઝેડબી/૨૦૦૨ તારીખ ૩૦ જાન્યુઆરી, ૨૦૦૨) ની હકીકતો સમાન હતી, અને તેથી, વિમોચન દંડ અને પેનલ્ટી ઘટાડીને અનુક્રમે સીઆઈએફ મૂલ્યના ૨૦% અને ૫% કરવામાં આવી હતી.
૬. નારાજ થઈને, મહેસૂલે કાયદાની કલમ ૧૩૦એ હેઠળ એક અરજી પસંદ કરી, જેમાં જણાવ્યું કે ટ્રિબ્યુનલના આદેશોમાંથી કાયદાના નીચેના પ્રશ્નો ઉપસ્થિત થયા છે:

"૧. શું કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં ટ્રિબ્યુનલ કાયદાકીય રીતે યોગ્ય હતી કે જેણે અપીલ નં. સી/૧૦૩૦/૦૧-મુમ માં કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ ની કલમ ૧૨૫ હેઠળ લાદવામાં આવેલા વિમોચન દંડને રૂ. ૧.૦૧ કરોડથી ઘટાડીને રૂ. ૨૫,૦૦,૦૦૦/- અને કલમ ૧૧૨[એ] હેઠળ લાદવામાં આવેલી પેનલ્ટીને રૂ. ૨૯,૪૦,૦૦૦/- થી ઘટાડીને રૂ. ૭,૫૦,૦૦૦/- કર્યો અને સ્ટોનમેન માર્બલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝના કેસમાં તેના અગાઉના આદેશોને અનુસરીને અપીલ નં. સી/૧૦૪૨/૨૦૧-મુમમાં વિમોચન દંડને રૂ. ૪૨,૮૪,૦૦૦/- થી ઘટાડીને રૂ. ૭,૦૦,૦૦૦/- અને પેનલ્ટીને રૂ. ૪,૦૦,૦૦૦/- થી ઘટાડીને રૂ. ૨,૦૦,૦૦૦/- કર્યો.

૨. શું કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં ટ્રિબ્યુનલ કાયદાકીય રીતે યોગ્ય હતી કે જેણે કેસની હકીકતોની તપાસ કર્યા વિના કમિશનર ઓફ કસ્ટમ્સ, જવાહર કસ્ટમ્સ હાઉસ, જ્ઞાપા શેવા દ્વારા કલમ ૧૨૫ હેઠળ લાદવામાં આવેલા રૂ. ૧.૦૧ કરોડ અને રૂ. ૪૨,૮૪,૦૦૦/- ના વિમોચન દંડમાં હસ્તક્ષેપ કરીને તેને ઘટાડીને અનુક્રમે રૂ. ૨૫,૦૦,૦૦૦/- અને રૂ. ૭,૦૦,૦૦૦/- કર્યો અને કમિશનર ઓફ કસ્ટમ્સ, જવાહર કસ્ટમ્સ હાઉસ, જ્ઞાપા

શેવા દ્વારા કલમ ૧૧૨[એ] હેઠળ લાદવામાં આવેલી રૂ. ૨૯,૪૦,૦૦૦/- અને રૂ. ૪,૦૦,૦૦૦/- ની પેનલ્ટીમાં હસ્તક્ષેપ કરીને તેને ઘટાડીને અનુક્રમે રૂ. ૭,૫૦,૦૦૦/- અને રૂ. ૨,૦૦,૦૦૦/- કરી?"

૭. ઉપર જણાવ્યા મુજબ, હાઈકોર્ટે, પડકારવામાં આવેલા આદેશો દ્વારા, મહેસૂલ દ્વારા દાખલ કરાયેલી અરજીઓને એવા આધારે ફગાવી દીધી છે કે ટ્રિબ્યુનલના આદેશોમાંથી કાયદાનો કોઈ પ્રશ્ન ઉપસ્થિત થતો ન હતો. તેણે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે:

"બંને પક્ષોના વકીલોને સાંભળ્યા પછી, અમારો એવો અભિપ્રાય છે કે કાયદાના એવા કોઈ પ્રશ્નો નથી કે જેને ટ્રિબ્યુનલના આદેશમાંથી ઉપસ્થિત થતા કહી શકાય. મહેસૂલ દ્વારા એ વાત વિવાદિત નથી કે સામાવાળાઓ એટલે કે માર્મો કલાસિકના કેસની હકીકતો અને સ્ટોનમેન માર્બલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ અને જય ભગવતી ઇમ્પેક્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડના કેસની હકીકતો સમાન છે. સ્ટોનમેન માર્બલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ અને જય ભગવતી ઇમ્પેક્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડના કેસમાં ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશોના અવલોકન પરથી જણાય છે (sic.) કે ટ્રિબ્યુનલે નફાના ગાળા અને સદરહુ કન્સાઈનમેન્ટના આયાતકારો દ્વારા ચૂકવવામાં આવેલા ડેમરેજ

(વિલંબ શુલ્ક) ને ધ્યાનમાં લઈને વિમોચન દંડ અને પેનલ્ટી ઘટાડી છે. નોંધવું પ્રાસંગિક છે કે ટ્રિબ્યુનલે સમાન સંજોગોમાં વિમોચન દંડને સીઆઈએફ મૂલ્યના ૨૦% અને પેનલ્ટીને સીઆઈએફ મૂલ્યના ૫% સુધી મર્યાદિત કરવાનો સમાન દ્રષ્ટિકોણ અપનાવ્યો છે. આ સંજોગોમાં, તે સ્પષ્ટ છે કે ટ્રિબ્યુનલનો નિર્ણય અનિવાર્યપણે હકીકતના નિષ્કર્ષ પર આધારિત છે. ટ્રિબ્યુનલે તેના અગાઉના નિર્ણય તેમજ માલ પર થયેલા નફાના ગાળા અને ડેમરેજની રકમને ધ્યાનમાં લઈને વિમોચન દંડ અને પેનલ્ટી ઘટાડી છે. મહેસૂલ દ્વારા એ વાત વિવાદિત નથી કે સીગેટ પાસે વિમોચન દંડ અને પેનલ્ટી ઘટાડવાની સત્તા છે. તેથી, કેસની હકીકતોમાં વિમોચન દંડ અને પેનલ્ટીમાં ઘટાડો ન્યાયી છે કે નહીં, તે અનિવાર્યપણે હકીકતનો નિષ્કર્ષ છે અને મહેસૂલ દ્વારા એ સાબિત કરવા માટે કોઈ સામગ્રી રજૂ કરવામાં આવી નથી કે ટ્રિબ્યુનલનો આદેશ દેખીતી રીતે વિકૃત, મનસ્વી અને રેકૉર્ડ પરની હકીકતોથી વિપરીત છે."

૮. તેથી, મહેસૂલ દ્વારા પ્રસ્તુત અપીલો.

૯. મહેસૂલ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી આર.પી. ભટ્ટે,

પડકારવામાં આવેલા આદેશો પર પ્રહાર કરતા દલીલ કરી હતી કે ટ્રિબ્યુનલ વિમોચન દંડ અને પેનલ્ટીની ગણતરી માટે કોઈ પ્રમાણભૂત ફોર્મ્યુલા નક્કી કરી શકે નહીં કારણ કે દરેક કેસની હકીકતો અને સંજોગોની સ્વતંત્ર રીતે તપાસ કરવાની હોય છે. વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે ટ્રિબ્યુનલે માત્ર એટલી જ તપાસ કરવાની જરૂર હતી કે કમિશનરે દરેક કેસની હકીકતો અને સંજોગો પર પોતાના વિવેકાધિકારનો યોગ્ય ઉપયોગ કર્યો હતો કે નહીં. વિદ્વાન વકીલે આથી ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે ટ્રિબ્યુનલે તે સંબંધમાં સંપૂર્ણ નિયમ નક્કી કરીને કાયદાકીય ભૂલ કરી છે, જેનાથી કાયદાનો પ્રશ્ન ઉપસ્થિત થાય છે.

૧૦. તેનાથી વિપરીત, સામાવાળાઓ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી વી.એમ. દોઈફોડેએ ભારપૂર્વક વિનંતી કરી હતી કે પડકારવામાં આવેલા આદેશો એ હકીકતના પ્રકાશમાં પુષ્ટિ આપવાને પાત્ર છે કે મહેસૂલે ટ્રિબ્યુનલના એવા નિષ્કર્ષને પડકાર્યો નથી કે પ્રસ્તુત કેસોની હકીકતો મેસર્સ સ્ટોનમેન માર્બલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ (ઉપર ચુક્ત) ની હકીકતો સમાન હતી. કલેક્ટર ઓફ કસ્ટમ્સ, બોમ્બે વિરુદ્ધ સુપર ફાસ્ટનર્સ, મારવાળા (હરિયાણા) [(૧૯૯૭) ૧૦-એસસીસી-૫૯૧] માં આ અદાલતના નિર્ણય પર ભરોસો મૂકતા વિદ્વાન વકીલે દલીલ કરી હતી કે તે સ્થાપિત છે કે જો ટ્રિબ્યુનલ પોતાના વિવેકાધિકારમાં વિમોચન દંડ ઘટાડે છે, તો

આ અદાલત સામાન્ય રીતે તેમાં હસ્તક્ષેપ કરશે નહીં.

૧૧. પરસ્પર વિરોધી રજૂઆતો પર ધ્યાન આપતા પહેલા, કાયદાની કલમ ૧૩૦એ ની જોગવાઈઓનો સંદર્ભ લેવો યોગ્ય રહેશે, જે નીચે મુજબ વંચાય છે:

"૧૩૦એ. હાઈકોર્ટમાં અરજી. (૧) કસ્ટમ્સ કમિશનર અથવા અન્ય પક્ષકાર, કલમ ૧૨૯બી હેઠળ પસાર કરાયેલા આદેશની નોટિસ બજાવવામાં આવી હોય તે તારીખથી એકસો એંસી દિવસની અંદર [૧ જુલાઈ, ૨૦૦૩ ના દિવસ પહેલાં] (જે આદેશ અન્ય બાબતોની સાથે, કસ્ટમ્સ ડ્યુટીના દર સાથે અથવા આકારણીના હેતુઓ માટે માલના મૂલ્ય સાથે સંબંધ ધરાવતા કોઈ પ્રશ્નના નિર્ધારણ સાથે સંબંધિત ન હોય), નિયત ફોર્મમાં અરજી દ્વારા, જ્યાં અરજી અન્ય પક્ષકાર દ્વારા કરવામાં આવી હોય ત્યાં બસો રૂપિયાની ફી સાથે, હાઈકોર્ટને ટ્રિબ્યુનલના આવા આદેશમાંથી ઉપસ્થિત થતા કાયદાના કોઈપણ પ્રશ્નને હાઈકોર્ટમાં સંદર્ભિત કરવા માટે એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલને નિર્દેશ આપવા માટે અરજી કરી શકે છે.

(૨) પેટા-કલમ (૧) હેઠળ હાઈકોર્ટમાં અરજી કરનાર કસ્ટમ્સ કમિશનર અથવા અન્ય પક્ષકારે કાયદાના તે પ્રશ્નને સ્પષ્ટપણે જણાવવો

પડશે જેને તે હાઇકોર્ટમાં સંદર્ભિત કરવા ઈચ્છે છે અને એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલના આદેશમાં સંદર્ભિત કરવા માંગતા પ્રશ્ન સાથે સંબંધિત પેરાગ્રાફ પણ નિર્દિષ્ટ કરવો પડશે."

જોગવાઈઓના કેવળ વાંચન પરથી, તે સ્પષ્ટ થાય છે કે સંદર્ભ માટે અરજી કરનાર પક્ષકારે કાયદાના તે પ્રશ્નને સ્પષ્ટપણે જણાવવો જરૂરી છે જેને તે હાઇકોર્ટમાં સંદર્ભિત કરવા ઈચ્છે છે અને ત્યારબાદ હાઇકોર્ટે એ વિચારવાનું હોય છે કે તેની સમક્ષની સંદર્ભ અરજીમાં જણાવેલ કાયદાના આવા કોઈ પ્રશ્નને સંદર્ભિત કરવાનો નિર્દેશ આપવો જોઈએ કે નહીં. (જુઓ: બીર સૈન વિરુદ્ધ કમિશનર ઓફ કસ્ટમ્સ (ICD) [(૨૦૦૭) ૧૫-એસસીસી-૨૮૨]). હાઇકોર્ટે સમક્ષ સંદર્ભ માટે મહેસૂલ દ્વારા પ્રસ્તાવિત પ્રશ્નોના ફોર્મેટ પરથી, જે ઉપર પેરા ૬ માં ઉદ્ધૃત કરવામાં આવ્યા છે, તે સ્પષ્ટ થાય છે કે મહેસૂલે ટ્રિબ્યુનલના એવા નિષ્કર્ષ પર પ્રહાર કર્યો ન હતો કે પ્રસ્તુત કેસોમાં હકીકતો મેસર્સ સ્ટોનમેન માર્બલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ (ઉપર ચુક્ત) ની હકીકતો સમાન હતી. આ એક સ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે જ્યાં સુધી હકીકતોની ચોકસાઈ, જેના આધારે ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા અનુમાન દોરવામાં આવ્યું હોય, તેને વિવાદિત મુદ્દો બનાવવામાં ન આવે, ત્યાં સુધી તેના આદેશમાંથી કાયદાનો કોઈ પ્રશ્ન ઉપસ્થિત થતો નથી.

૧૨. ધીરજલાલ ગિરધરલાલ વિરુદ્ધ કમિશનર ઓફ ઇનકમ ટેક્સ [એઆઈઆર-૧૯૫૫-એસસી-૨૭૧], બોમ્બેના કેસમાં બંધારણીય બેન્ચે અવલોકન કર્યું હતું કે:

"૫. પેઢી દ્વારા હિન્દુ અવિભાજિત કુટુંબને ટ્રાન્સફર કરાયેલા શેરોમાં તે વ્યવસાય કરતું હતું કે નહીં તે પ્રશ્ન નિઃશંકપણે હકીકતનો પ્રશ્ન છે; પરંતુ જો હકીકતની અદાલત, જેનો હકીકતના પ્રશ્ન પરનો નિર્ણય અંતિમ હોય છે, તે તપાસ માટે અસંગત હોય તેવી સામગ્રીને ધ્યાનમાં લઈને, અથવા અંશતઃ સુસંગત અને અંશતઃ અસંગત હોય તેવી સામગ્રીને ધ્યાનમાં લઈને આ નિર્ણય પર પહોંચે છે, અથવા તેનો નિર્ણય અંશતઃ અનુમાનો, અટકળો અને શંકાઓ પર અને અંશતઃ પુરાવા પર આધારિત રાખે છે, તો આવી પરિસ્થિતિમાં સ્પષ્ટપણે કાયદાનો મુદ્દો ઉપસ્થિત થાય છે."

૧૩. તેવી જ રીતે, કે. રવિન્દ્રનાથન નાયર વિરુદ્ધ કમિશનર ઓફ ઇનકમ ટેક્સ, એર્નાકુલમ [(૨૦૦૧) ૧-એસસીસી-૧૩૫] ના કેસમાં, ઇનકમ ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૬૧ ની કલમ ૨૫૬ ને ધ્યાનમાં લેતી વખતે, આ અદાલતના ત્રણ વિદ્વાન ન્યાયાધીશોની બેન્ચે ઠરાવ્યું હતું કે:

"૭. હાઈકોર્ટે એ મુખ્ય સિદ્ધાંતની અવગણના કરી કે ટ્રિબ્યુનલ જ અંતિમ હકીકત-શોધક સત્તાધિકારી છે. ટ્રિબ્યુનલના હકીકત પરના

નિર્ણયની તપાસ હાઇકોર્ટ દ્વારા માત્ર ત્યારે જ થઈ શકે છે જો તેને એવો પ્રશ્ન સંદર્ભિત કરવામાં આવ્યો હોય જે દર્શાવે કે હકીકતો પર ટ્રિબ્યુનલનો નિષ્કર્ષ વિકૃત છે, એ અર્થમાં કે ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ રજૂ કરાયેલી સામગ્રી પર વ્યાજબી રીતે આવા નિર્ણય પર પહોંચી શકાય તેમ ન હતું. આ કેસમાં, હાઇકોર્ટ સમક્ષ આવો કોઈ પ્રશ્ન ન હતો. જ્યાં સુધી ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પહોંચેલા હકીકતના નિષ્કર્ષને ઉપર જણાવેલ રીતે હાઇકોર્ટ સમક્ષ પડકારવામાં ન આવે ત્યાં સુધી, હાઇકોર્ટ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પહોંચેલા હકીકતના નિષ્કર્ષો પર આગળ વધવા અને તેની સમક્ષ રહેલા કાયદાના પ્રશ્નનો કાયદાકીય જવાબ આપવા માટે બંધાયેલી છે.

૮. સંદર્ભ અરજીમાં હાઇકોર્ટનું એકમાત્ર અધિકારક્ષેત્ર તેની સમક્ષ મૂકવામાં આવેલા કાયદાના પ્રશ્નોના જવાબો આપવાનું છે. માત્ર ત્યારે જ જ્યારે હકીકત પર ટ્રિબ્યુનલના નિષ્કર્ષને વિકૃત હોવા તરીકે પડકારવામાં આવે, ઉપર જણાવેલ અર્થમાં, ત્યારે જ કાયદાનો પ્રશ્ન ઉપસ્થિત થતો કહી શકાય."

૧૪. સુદર્શન સિલ્ક્સ એન્ડ સાડીઝ વિરુદ્ધ કમિશનર ઓફ ઇનકમ ટેક્સ, કર્ણાટક [(૨૦૦૮) ૧૨-એસસીસી-૪૫૮] ના કેસમાં, આ અદાલતે અપલોકન કર્યું હતું કે:

"હકીકતો પર ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા નોંધવામાં આવેલા નિષ્કર્ષોની વિફૂતિ અંગેનો પ્રશ્ન ન તો ઉઠાવવામાં આવ્યો હતો અને ન તો હાઈકોર્ટને તેના અભિપ્રાય માટે સંદર્ભિત કરવામાં આવ્યો હતો. ટ્રિબ્યુનલ એ હકીકતની અંતિમ અદાલત છે. હકીકતો પર ટ્રિબ્યુનલના નિર્ણયની તપાસ હાઈકોર્ટ દ્વારા સંદર્ભ અધિકારક્ષેત્રમાં માત્ર ત્યારે જ થઈ શકે છે જો તેને એવો પ્રશ્ન સંદર્ભિત કરવામાં આવ્યો હોય જે દર્શાવે કે હકીકતો પર ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા લેવાયેલો નિર્ણય વિફૂત છે, એ અર્થમાં કે કોઈ પણ વ્યાજબી વ્યક્તિ આવો દ્રષ્ટિકોણ અપનાવી શકે નહીં. સંદર્ભ અધિકારક્ષેત્રમાં, હાઈકોર્ટ તેને સંદર્ભિત કરાયેલા કાયદાના પ્રશ્નો જવાબ આપી શકે છે અને માત્ર ત્યારે જ જ્યારે ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા નોંધાયેલા હકીકતના નિષ્કર્ષને વિફૂતિના આધારે પડકારવામાં આવે, ઉપર જણાવેલ અર્થમાં, ત્યારે જ કાયદાનો પ્રશ્ન ઉપસ્થિત થતો કહી શકાય."

૧૫. આ રીતે કસોટી કરતા, અમે હાઈકોર્ટ સાથે સંપૂર્ણપણે સહમત છીએ કે સંદર્ભ માટે મહેસૂલ દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા પ્રશ્નોને કાયદાના પ્રશ્નો કહી શકાય નહીં. તે પુનરાવર્તનને પાત્ર છે કે મહેસૂલે ટ્રિબ્યુનલના એવા નિષ્કર્ષને ખાસ પડકાર્યો ન હતો કે પ્રસ્તુત કેસોની હકીકતો મેસર્સ સ્ટોનમેન માર્બલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ (ઉપર ચુક્ત) ની હકીકતો સમાન હતી, જે અનિવાર્યપણે હકીકતનો નિષ્કર્ષ હતો. જો કે, અમને મહેસૂલના વિદ્વાન

વકીલની રજૂઆતમાં થોડું તથ્ય જણાય છે કે કાયદાની ઉપરોક્ત જોગવાઈઓ હેઠળ વિમોચન દંડ અને પેનલ્ટી લાદવા માટે કોઈ પ્રમાણભૂત ફોર્મ્યુલા નક્કી કરી શકાય નહીં અને દરેક કેસની તેની પોતાની હકીકતો પર તપાસ કરવાની હોય છે, પરંતુ જ્યારે કોઈ અંતિમ હકીકત-શોધક સંસ્થા એવો નિષ્કર્ષ આપે છે કે તેની સમક્ષના દરેક કેસમાં પ્રવર્તતી હકીકતો સમાન છે, અને આવા નિષ્કર્ષ પર કોઈ પ્રશ્ન ઉઠાવવામાં ન આવે, ત્યારે આવા તમામ કેસોમાં સમાનરૂપે વિમોચન દંડ કે પેનલ્ટી વસૂલવાને કોઈ સંપૂર્ણ ફોર્મ્યુલા નક્કી કરવા તરીકે અર્થઘટન કરી શકાય નહીં, જે અહીં પ્રસ્તુત કેસ છે. અમને ખાતરી છે કે મહેસૂલે કાયદાની કલમ ૧૩૦એ હેઠળ પોતાનો બોજ એ અર્થમાં અદા કર્યો નથી કે તેણે મહેસૂલના ઉપરોક્ત નિષ્કર્ષને વિકૃત હોવા તરીકે ખાસ પડકાર્યો ન હતો. બાબતના આ ઢ્રજિકોણથી, હાઈકોર્ટ કાયદાની કલમ ૧૩૦એ હેઠળ સંદર્ભ આપવા માટે ટ્રિબ્યુનલને નિર્દેશ આપવાનો ઇનકાર કરવા માટે ન્યાયી હતી.

૧૬. સંજોગોમાં અને ઉપરોક્ત કારણોસર, આ અપીલો, કોઈ પણ યોગ્યતા વિનાની હોઈ, ફગાવી દેવામાં આવે છે અને પડકારવામાં આવેલા આદેશોની પુષ્ટિ કરવામાં આવે છે. પક્ષકારોને પોતાનો ખર્ચ જાતે ભોગવવા માટે છોડી દેવામાં આવે છે.

અપીલો ફગાવી દેવામાં આવી.

This judgment has been translated using AI.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.